

Ohjeet jättiputkien torjuntaan

Suomessa esiintyvät kolme jättiputkilajia (*Heracleum persicum* -ryhmä) on säädetty haitallisiksi vieraslajeiksi koko EU:n tasolla, minkä johdosta lajien maahantuonti, kasvatusta, myynti ja muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty.

Muiden kuin omalla maalla tapahtuvaan jättiputken torjuntaan on pyydettävä lupa maanomistajalta.

Suojaudu kunnolla

Torjuntaan ryhdyttäessä on suojauduttava huolellisesti: erityisesti ihon, silmien ja hengitysteiden suojaaminen on tärkeää!

Jättiputken kasvinesteessä olevat furanokumariinit saattavat aiheuttaa hengitysvaikeuksia, ja auringonvalon kanssa reagoiessaan ne aiheuttavat iholla pahoja palovamman kaltaisia oireita. Ihokosketusta kasvin kaikkiin osiin tulee välttää! Jos kasvinestettä pääsee iholle, on iho pestävä pikimmiten vedellä ja saippualla. Käytä varmuuden vuoksi suojalaseja ja hengityssuojaimia, ainakin torjuttaessa isoja kasvustoja.

Torjunta on turvallisinta tehdä pilvisenä päivänä. Mikäli mahdollista, torjunta kannattaa aloittaa mahdollisimman varhain keväällä tai kesän alussa, kun kasvustot ovat vielä matalia.

Mekaaninen ja kemiallinen torjunta

Kevät ja alkukesä ovat otollisinta aikaa jättiputkien torjuntaan, sillä silloin kasvustot ovat vielä pieniä ja helpommin käsiteltäviä. Torjunta kannattaa kuitenkin aloittaa aina heti kun kasvusto on havaittu, myös myöhemmin kesällä. Pienet kasvustot kannattaa aina kaivaa lapiolla maasta ylös, mutta suuret saattavat joissain tilanteissa vaatia kemiallistakin torjuntaa.

Kasvuston koko vaikuttaa parhaaseen torjuntatapaan. Pienet kasvustot on helpointa hävittää kaivamalla jättiputket pistolapiolla juurineen maasta ja jättämällä ne ilmavalle paikalle kuivumaan uudelleen juurtumisen estämiseksi. Ensimmäisen vuoden hentojuurisia taimia voi poistaa käsin kitkemällä. Koko kesän toistuva niitto estää jättiputkien kukkimisen ja siten kasvuston leviämisen. Jos kasvusto kuitenkin ehtii aloittaa kukinnan, kukinnot katkaistaan vasta kukinnan päätyttyä, ennen siementen kypsymistä. Näin estetään saman kasvin kukkiminen uudelleen. Kasvuston peittäminen valoa läpäisemättömällä muovilla tai kankaalla useamman vuoden ajaksi on myös yksi keino hävittää jättiputkikasvustoja.

Mekaanisia torjuntakeinoja käyttämällä vältytään torjunta-aineen käytöltä, mutta suurten kasvustojen hävittäminen voi vaatia kemiallistakin torjuntaa. Tällöin paras tulos saadaan, kun jättiputkien lehtivarret katkaistaan noin 20–30 cm:n korkeudelta ja torjunta-ainetta täsmäruiskutetaan katkaistujen varsien sisälle. Näin torjunta-ainetta kuluu mahdollisimman vähän, eikä ympäröivä kasvillisuus kärsi. Pienilehtisissä kasvustoissa torjunta-aineen voi ruiskuttaa suoraan lehtiin.

Käytetystä torjuntamenetelmästä riippumatta jättiputken torjunnassa olennaista on, että kasvustoa seurataan läpi kesän useiden vuosien ajan. Mikäli jättiputki on päässyt aikaisempina vuosina kukkimaan ja varistamaan siemenensä maahan, maaperään on muodostunut siemenpankki, josta uusia jättiputkia voi itää vielä pitkään: siementen itävyys saattaa säilyä jopa kymmeniä vuosia. Siemenpankin takia jättiputken kasvupaikkaa onkin tarkkailtava vielä kymmenenkin vuotta sen jälkeen, kun torjunta näyttäisi jo onnistuneen.

Jättiputken kasvosien hävittäminen

Niitetyt jättiputken varret ja ylös kaivetut juuret hävitetään kompostoimalla. Juurten on annettava kuivua auringossa ennen kompostointia, jotta jättiputki ei jatka kasvuaan kompostissa. Varsista ja lehdistä jättiputki ei leviä, joten ne voidaan jättää katkaistuina paikoilleen maatumaan tai laittaa suoraan kompostiin. Pieniä määriä yksittäisten kasvien osia voidaan myös hävittää sekajätteen joukossa.

Muista, että puutarhajätteiden hävittäminen esimerkiksi metsiin tai joutomaille läjittämällä tai itse polttamalla on kiellettyä!

Siemenvaiheessa olevat katkaistut kukinnot voidaan hävittää sekajätteen mukana. Mikäli siemenet eivät ole vielä kehittyneet, kukinnot voi murskata ja hävittää kasvin muiden osien mukana. Katkaistujen kukintojen hävittämisessä on oltava tarkkana eikä kukintoja saa jättää maastoon, sillä siemenet voivat kypsyä lisääntymiskykyisiksi myös katkaistuissa kukinnoissa.